

ÅLESUND KOMMUNE

Handbok for innbyggarmedverknad

Innhold

Om innbyggarmedverknad	3
Kvifor drive medverknad	4
Medverknadstrappa	5
Ansvar	6
Medverknad og det representative demokrati	7
Medverknadsprosessen	8
Derfor lykkast vi med medverknad	12
Om digitale verktøy for innbyggarmedverknad	15
Kommunikasjon	16
Bakgrunn og forankring	17
Forankring i lov og forskrift	17
Kommunelova	18
Brukarmedverknad	20
Medverknad utover den lovbestemte	21
Intensjonsavtalen	21
Berekraftsmåla	22
Samfunnsdelen i kommuneplanen	23
Open, engasjert og modig	24
Nyttige lenker	25
Verktøykasse	26
Sjekkliste medverknadsprosess	26
Om verktøykassa	27

Om innbyggarmedverknad

Innbyggarmedverknad handlar om korleis kommunen inviterer innbyggjarane med i politiske vedtaksprosessar.

Innbyggarmedverknad inneber å involvere innbyggjarane både gjennom val, men også mellom vala.

Innbyggarinvolvering føreset ressursar, kunnskap og ein organisasjon som klarer å ta imot og handtere innspel samt at den tør å gi frå seg makt. Ein må i den enkelte sak vurdere særskilt, når det er rett å involvere.

Kvifor drive medverknad

Det er mange grunnar til at kommunen bør gjennomføre medverknads-tiltak:

Meir kunnskap og treffsikre vedtak

- Lokal informasjon, kunnskap og fleire stemmer vert kanalisert inn i prosessane.
- Innbyggjarane veit kvar skoen trykker og mykje om korleis ulike løysingar kan slå ut i praksis.
- Dersom politikarane får tilgang til innbyggjarane sin kunnskap, aukar sjansane for at dei politiske vala vert gode. Vedtaka vert meir treffsikre og løyser utfordringane dei var meint å løyse.

Politiske vedtak vert lettare å iverksette

- Dersom innbyggjarane har vorte høyrt og involvert i arbeidet med å velje løysingar og prioritere mellom dei, aukar dette oppslutninga rundt vedtaka og gjer iverksetting av dei lettare.

Medansvar, mobilisering og frivilligheit

- Stadig fleire kommunar arbeider for å ta involvere innbyggjarar, næringsliv og frivilligheit i arbeidet med å løyse felles utfordringar. Gjennom innbyggarinvolvering kan innbyggjarane vere med på å peike på utfordringar, behov og moglege prioriteringar. Gjennom samskaping kan dei vere med på å løyse dei.

Tilhøyre, identitet og fellesskap

- Innbyggjarar som kjenner at dei deltek i utviklinga av lokalsamfunnet, får ofte ei sterkare kjensle av fellesskap og tilhøyre. Dette er kjenneteikn på eit velfungerande lokalsamfunn, og medverkar til at folk vert boande over tid.

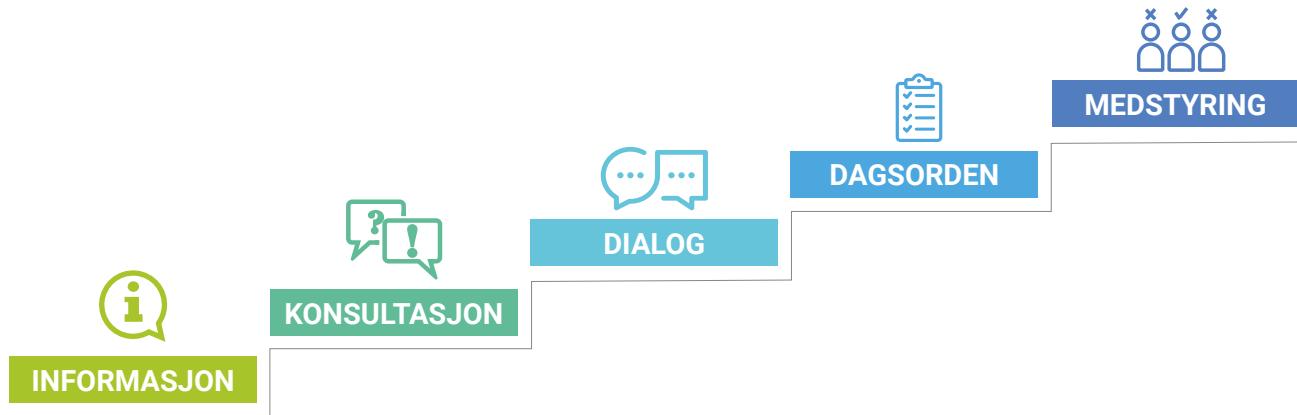
Politisk rekruttering

- Når vi vert involvert i utvikling og får ei sterkare kjensle av ansvar for lokalsamfunnet, aukar ofte den politiske interessa. Forsking viser at deltaking mellom val, kan vere ein viktig kanal for rekruttering til kommunepolitikken.

Sjølv om engasjementet ikkje alltid fører til at vedtaka vert annleis enn dei elles ville ha vorte, fører engasjementet til at sakane vert grundigare handsama av administrasjon og politikarar og at oppslutninga om vedtaka aukar.

Medverknadstrappa

Det finst ei rekke tiltak og metodar som har som mål å auke innbyggjarane si deltaking i ulike kommunale vedtaksprosessar. Ein kan kategorisere tiltaka etter grad av involvering og grad innflytelse. Dette kan illustrerast ved medverknadstrappa.

KONSULTASJON vert gjort for å finne ut kva innbyggjarane meiner om ein konkret sak. Eksempel på tiltak i denne kategorien kan vere meiningsmålingar, innbyggarundersøkingar, brukarundersøkingar, folkemøte og høyringar. På dette trinnet kjem også lovpålagde råd (Eldreråd og Råd for menneske med nedsett funksjonsevne).

Går ein eitt trinn opp i trappa er tiltaka prega av **IALOG** med innbyggjarane gjennom tiltak som for eksempel ordførarbenk, framtidsverkstad, gjestebod og e-dialog.

Endå eitt trinn høgare i deltakingstrappa, finn ein **DAGSORDENSETTING** ved tiltak som innbyggarinitiativ (for eksempel minsak.no) og barnetråkk. Størst grad av involvering får ein når det er snakk om reell **MEDSTYRING**, for eksempel i form av barne- og ungdomsråd, nærmiljøutval og delta-kande budsjettering.

Lågaste grad av involvering har ein når det er einvegs **INFORMASJON** frå kommunen til innbyggjarane.

Ein kan kanskje sette inn eit enda lågare trinn i trappa; innsyn. Her får innbyggjarane tilgang til dokumenta i ein sak, men må systematisere informasjonen sjølv. Ein kan diskutere i kva grad innsyn i det heile tatt er eit reelt medverknadstiltak sidan det inneber liten grad av både involvering og innflytelse.

I verktøydelen av handboka er ulike medverknadstiltak gjort grundigare greie for.

Ansvar

Ulike delar av kommuneorganisasjonen, både den politiske og administrative delen, har ansvar for og gjennomfører medverknadstiltak i ulike samanhengar.

Det formelle fagansvaret for medborgarskap og innbyggarmedverknad ligg til kommunalområde for Kultur og medborgarskap.

Ansvar for den det einskilde medverknadstiltaket ligg hos det kommunalområdet som skal motta innspela frå medverknadsprosessen. Kultur og medborgarskap bidreg med faglege råd og prosessleiingskompetanse.

Medverknad og det representative demokrati

Vi har dei siste 5-6 tiåra sett at innbyggarpåverknad gjennom det representative demokratiet har minka, samtidig som andre former for politisk påverknad i form av for eksempel engasjement i protest-politiske aktivitetar som demonstrasjonar og underskriftskampanjar erstattar den. Det at innbyggjarane i mindre grad ønskjer å påverke gjennom val- og partikanalen har resultert i ein auke i omfang og variasjon av andre tiltak for å auke deltakinga frå innbyggjarane.

Dei folkevalde har ansvar for at vedtaka i kommunestyret er i tråd med innbyggjarane sine ønske og behov. Dette fordrar god kontakt med innbyggjarane. Merk at dette ikkje betyr at innspela alltid kan takast til følgje. Det er dei folkevalde som til sjuande og sist skal ta avgjersla, men det betyr at dei som vert påverka av ei sak skal vere høyrde. Dei folkevalde har samstundes ansvar for å sjå heilheita i sakene og koplingar mellom ulike saker.

Medverknadsprosessen

Ei god oppskrift i arbeidet med innbyggarmedverknad er å kunne svare på kvifor, kven og når:

- Kvifor ønskjer ein å involvere innbyggjarane?
- Kven ønskjer ein å involvere og få innspel frå?
- Når i prosessen er det gunstigast å be om desse innspela?

Når ein har svar på desse tre spørsmåla: kvifor, kven og når, har ein gode føresetnader for å velje metode for involvering – altså KORLEIS ein vil gå fram for å få innbyggjarane i tale om ein bestemt sak.

Men... sånn før vi startar:

Ei viktig tilnærming i planlegging av medverknadsprosessar er ein aksept av at medverknad ikkje er svaret og løysinga i alle situasjonar.

Før ein startar planlegging av medverknad er det derfor viktig å stille seg nokre grunnleggande spørsmål:

- Er det mogleg å påverke saken?
- Er det mogleg å påverke dei som skal gjere vedtaket?

Dersom svaret på desse spørsmåla er nei, er ikkje dette ein sak der ein skal legge opp til innbyggarmedverknad.

Framgangsmåten når ein arbeider med innbyggarmedverknad kan derfor vere:

Planlegging

- 1. Konkretiser spørsmålet som skal avklarast / Saka ein ønskjer medverknad på.**
- 2. Kan saka og dei som gjer vedtak i saka påverkast? Viss nei, avbryt medverknadsprosessen.**
- 3. Kva status skal medverknaden ha? Skal deltakarane få vite, mine, delta eller bestemme?**

4. Formulere formålet med innbyggarmedverknaden – KVIFOR

Kva ønskjer vi skal komme ut av medverknadsprosessen - kva er formålet med medverknaden? Ønskjer ein innbyggjarane sitt syn på ein sak som allereie er ferdig utgreia eller ønskjer einå invitere innbyggjarane til dialog for å få betre kunnskapsgrunnlag for ei utgreiing? Presise, velformulerte mål er første steget i ein god medverknadsprosess.

5. Kva status skal innspela ha?

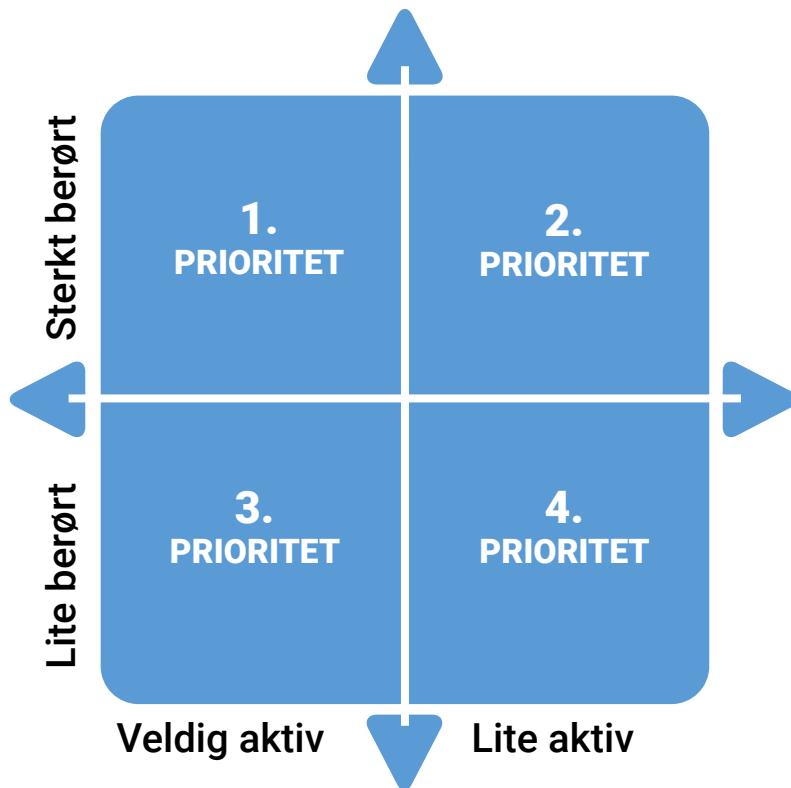
Skal innspela avgjere utfallet av saka, eller skal dei vere rådgjevande?

6. Definere målgruppe KVEN

Ein må ha ei klar mening om kven som er målgruppa - kven ein ønskjer å få innspel frå. Interessentanalyse dannar utgangspunkt for kven ein inviterer til medverknad.

Gjennom analyse av interessentane kan ein gruppere målgruppene etter kva grad dei vert påverka av vedtaket og kor aktive dei er. Dette tydeleggjer kvar ein må sette inn sterkest innsats for å få dei rette personane til å delta i medverknadsprosessen.

Kven-spørsmålet gir svar på kven ein bør rette seg til, men gir også eit utgangspunkt for å vurdere korleis ein bør gå fram for å rekruttere deltakarar i medverknadsprosessen.

7. Ut frå formålet avgjere NÅR i prosessen ein ønskjer at innbyggarane skal komme med innspel og NÅR dei skal inviterast

Tidspunktet for når deltakinga bør skjer, heng sa-man med formålet for deltakinga. Dersom målet med deltakinga er å få fram nye idéar, bør ein inkludere innbyggjarane så tidleg som mogleg i prosessen. Er derimot formålet å få innspel på korleis eit vedtak skal settast i verk på best måte, kan deltakinga komme seinare.

8. KVIFOR + KVEN + NÅR => KORLEIS (metode for medverknad, sjå verktøykassa i del II)

9. Utarbeid kommunikasjonsplan.

10. Planlegg detaljane.

Gjennomføring

11. Invitere deltararar

Kva for kanal(-ar) ein bør bruke for å invitere innbyggjarane til deltaking i medverknadstiltaka, er avhengig av kven ein ønskjer å invitere til medverknad (sjå punkt 2: Definere målgruppe KVEN). Ein del medverknadsprosessar etter Plan og bygningslova skal annonse-

rast i avis, utover dette står kommunen fritt til å bruke den kanalen som treff målgruppa best: kommunens nettside, sosiale medier, lokale og regionale aviser, TV-stasjonar og radio, FRISKUS m.m.

12. Gjennomføre deltakingsprosess

I Verktøy-delen av handboka finst oversikt over ulike verktøy for medverknad. Ålesund kommune har eit eige kompetansenettverk innan prosessleiing som står til teneste i mellom anna medverknadsprosesser. Dette er kompetanse i å leie sjølv prosessen, uavhengig av kva for fagområde medverknaden gjeld. Det kan vere ein fordel å skilje eigarskap til innspela, rådgjevande ansvar for medverknaden og prosessleiaransvar i gjennomføringa av medverknadstiltaket.

Etterarbeid

13. Bearbeide og kanalisere innspel

Når kommunen gjennom ulike tiltak prøver å involvere innbyggjarane, er det svært viktig at innspela som kjem etter tiltaka vert tekne med i vedtaksprosessen og at det er synleg for innbyggjarane at dei vert lagt til grunn for faktiske vedtak. Dette er avgjerande for vidare involvering.

I tillegg til å ha prosedyrer for den lovpålagde innbyggarmedverknaden, må kommunen ha fokus på skriftlege prosedyrer for når og korleis kommunen skal bruke innbyggarmedverknad. Dette vil gje ein meir systematisk og målrette involvering av innbyggjarane i tillegg til at gode prosedyrer vil vere avlastande for både politikarar og tilsette. Dette vil også omfatte prosedyrer for:

14. Tilbakemelding til deltarar om kvar saken står og korleis det er tatt omsyn til innspela.

15. Evaluering av medverknadsprosessen.

Derfor lykkast vi med medverknad

Ålesund kommune lykkast vi med innbyggarmedverknad. Det skuldast mellom anna:

Medverknad der medverknad er svaret

Vi vurderer nøyne kva for saker innbyggarmedverknad er hensiktsmessig. Ikkje alle saker egnar seg for innbyggarmedverknad.

Sentrale spørsmål her kan vere:

- Er det mogleg å påverke dei som skal fatte vedtaket?
- Er det sannsynleg at innbyggjarane vil engasjere seg og vere med å påverke?
- Treng dei som skal fatte vedtaket (politikarar eller administrasjon) meir kunnskap om innbyggjarane sine vurderingar og prioriteringar for å fatte eit det beste vedtaket?
- Kan vi mobilisere dei ressursane som trengst for å bearbeide og kalisere innspel og melde tilbake til innbyggjarane i etterkant?
- Vil medverknadstiltaket bidra til at innbyggjarane får auka kjennskap til kommunen sitt ansvar for heilskapen og prioriteringa.

Medverknaden er forankra administrativt og politisk

Politikarane og tilsette i administrasjonen ser på innbyggjarane som medspelarar som tek gode ressursar inn i vedtaksprosessane.

Avklart handlingsrom

Vi har tydelege rammer for medverknaden:

- kvifor skal innbyggjarane involverast
- kva kan dei påverke
- kor lenge skal prosessen vare
- kva status skal innspela ha

Attraktivt handlingsrom

Konkrete, viktige og innbyggarnære problemstillingar som engasjerer innbyggjarane.

Tydeleg kommunikasjon rundt medverknadstiltak

- Formål; kva er hensikta med medverknaden, og kva er mål med kommunikasjonen?
- Kven vert invitert til å delta; målgruppe(-r)
- Kva er bodskapet til målgruppa?
- Når skal medverknaden skje?
- I kva kanalar formidlar vi medverknaden?
- Korleis kan ein medverke?
- Kva slags kommunikasjonstiltak er aktuelle for å formidle bodskap til målgruppa?
- Evaluere om ein har nådd målgruppa

Differensierte målgrupper

Vi tilpassar medverknaden til innbyggjarane, og inviterer til medverknad i ei breidde av saker. Vi har eit repertoar av ulike medverknadsmetodar som er retta mot ulike grupper av innbyggjarar, heller enn eitt generelt tiltak som skal femne alle.

Vi inviterer til medverknad der innbyggjarane er

I lag/organisasjonar, kjøpesenter, skular, seniorsenter, ungdomsaktivitetar, bibliotek, kaféar, i heimane, i sosiale media.

Tidleg medverknad

Vi legg vekt på å involvere innbyggjarane tidleg i vedtaksprosessen slik at medverknaden inneber reell påverknad på vedtaka.

Vi har rutinar for

- Bearbeiding og kanalisering av innspel.
- Tilbakemelding til innbyggjarane etter innspel (kvar saken står og korleis innspelet var teke omsyn til).

Ressursgruppe for innbyggarmedverknad

Sett saman av representantar for lag/organisasjonar, politikarar og administrasjon.

Om digitale verktøy for innbyggarmedverknad

Målet med god digitalisering av medverknadsprosessar er å gjere det lettare for innbyggjarane å delta i og påverke vidareutviklinga av Ålesund kommune. Medverknaden kan gjerast lettare når vi tek i bruk IKT på smartare måtar. Satsinga på digitale løysningar skal aukast for å gje innbyggjarane raskare og betre moglegheit til å delta i medverknads-tiltak som ikkje krev fysisk nærleik. Då kan innbyggjarane sjølve avgjere når dei skal delta i medverknadsprosessane.

Gode digitale verktøy skal bidra til at Ålesund kommune opplevast som ei samskapingskommune som legg til rette for ulike medverknadsprosessar, anten dei er lovpålagde eller kjem i tillegg til det lova krev.

Ein legg også opp til dynamisk deltaking der ein legg til rette for medverknad og dialog kontinuerleg, heile tida.

The image displays several screenshots of digital platforms used for citizen engagement:

- minsak.no**: A screenshot of the 'minsak' website interface. It shows three main steps: 1. Beskriv din sak (Describe your case), 2. Samle underskrifter (Collect signatures), and 3. Få saken vurdert (Get your case evaluated). Below these steps is a large 'ungdata' logo.
- AKTIV KOMMUNE**: A screenshot of the 'Aktiv Kommune' website. It features a purple banner with the text 'AKTIV KOMMUNE - en digital tjeneste for leie av lokaler og utstyr fra kommunen'. Below the banner are sections for 'TA KONTAKT' (Contact), 'LOGG INN' (Log in), and a 'BARNE-TRÅKK' (Childcare) section.
- Opplev Ålesund**: A screenshot of the 'Opplev Ålesund' website. It has a purple header and a main section titled 'AKTIVITETER OG FRIVILLIGE OPPDRAG - NÄR DEG' (Activities and voluntary assignments - nearby you). Below this are sections for 'VILKÅR OG FORTELLER' (Conditions and teller), 'FOTOKONKURS' (Photo competition), and 'KREFTFORNAMSSEN FREDSDAGSFEST' (Cancer survivor's Friday festival).
- Mi side**: A screenshot of the 'Mi side' website, which is a personal dashboard for citizens. It features a blue header and a large blue button at the bottom.

God kommunikasjon er viktig

Når du skal starte ein medverknadsprosess er det viktig å utarbeide ein kommunikasjonsstrategi. Du må finne:

- kva som er målet for medverknadsprosjektet
- kven du vil nå
- kva bodskapen er
- kva slags kanalar du må nytte for å nå fram

Etter endt medverknadsprosess er det også viktig å evaluere kommunikasjonen, om ein har nådd dei måla ein settte seg i kommunikasjonsstrategien og om ein har nådd fram til målgruppa og skapt engasjement rundt medverknadsprosessen. Berre gjennom evaluering kan vi gjere ein enda betre jobb i neste medverknadsprosess.

[På kommunikasjon sine intranettsider vil du finne relevante malar](#) for å lage ein enkel kommunikasjonsstrategi og mal for å analysere deg fram til dine målgrupper. Kommunikasjonsstaben er også tilgjengeleg for å gje deg råd rundt kommunikasjon i din medverknadsprosess.

Bakgrunn og forankring

Kjært barn har mange namn: innbyggarmedverknad, innbyggar-involvering, innbyggardialog mv. Felles for alle omgrepa er at det er tale om korleis innbyggjarane vert involvert i kommunale vedtaks-prosesser.

Nokre tiltak for å sikre innbyggjarane medverknad er heimla i lov, andre er tiltak som kommunen set i verk utover og i tillegg til dei tiltaka som er lovpålagde.

Forankring i lov og forskrift

Plan- og bygningslova

Medverknad i planlegginga bidreg til ein demokratisk påverknad i samfunnsutviklinga, og utgjer slik den sosiale dimensjonen i utviklingsmålet berekraftig utvikling. Grunntanken er at noverande generasjonar skal overlevere samfunnet vidare i minst like god eller betre stand til neste generasjon.

Medverknad er forankra grunnleggande i Plan- og bygningslova sin formålsparagraf § 1-1, første, fjerde og femte avsnitt:

- *Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og fremtidige generasjoner.*
- *Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter.*
- *Prinsippet om universell utforming skal ivaretas i planleggingen og kravene til det enkelte byggetiltak. Det samme gjelder hensynet til barn og unges oppvekstvilkår og estetisk utforming av omgivelsene.*

Medverknad handlar både om korleis ein samhandlar i samfunnet som kommune, men også om korleis planlegging skal gjennomførast konkret.

Kommunelova

Eldreråd, råd for menneske med nedsett funksjonsevne, Ungdomsråd

Kommunelova § 5-12, e, slår fast at kommunane skal opprette eldreråd, råd for personar med nedsett funksjonsevne, samt ungdomsråd eller anna medverknadsorgan for ungdom.

Formålet med denne typen medverknadsorgan er å bidra til å sikre brei, open og tilgjengeleg medverknad i saker som gjeld nettopp unge, menneske med nedsett funksjonsevne, og eldre. Råda skal uttale seg på eit så tidleg tidspunkt i saksgang at innspel kan påverke utfallet av ei sak. Dei skal ikkje uttale seg i saker som gjeld enkeltpersonar.

Kommunestyret sjølv oppnemner medlemmar til desse organa.

Innbyggjar initiativ

Innbyggjarane har rett til å fremme forslag for kommunestyret. Dette er heimla i kommunelova § 12-1. Når eit slikt forslag får meir enn 300 underskrifter, må det leggast fram ei sak for kommunestyret innan seks månader etter at forslaget er fremja.

Følgande retningslinjer gjeld:

- Forslaget må vere skriftleg, og sendast inn via minsak.no
- Forslaget må dreie seg om forhold som kommunen har mynde til å gjere vedtak i.
- Forslaget kan ikkje dreie seg om:
  - o ei pågåande plansak (jf. Plan- og bygningslova)
  - o ei sak som kommunestyret allereie har handtert
  - o ei sak med same innhald som tidlegare innbyggjar initiativ i same valperiode

Ad-hoc-utval eller oppgåveutval

Denne typen utval vert ofte nytta til å gjere greie for ei spesiell oppgåve eller i samband med ei spesiell sak ein ønsker spesiell fokus på. Utvala kan få rett til å innstille, og dei kan og få delegert vedtaksmynne om kommunestyret ønsker det.

Kommunestyret sjølv oppnemner medlemmer.

Kommunedelsutval

Ålesund kommune har 11 kommunedelsutval, kvart med 11 medlemmar.

Kommunedelsutvala er sett saman av både innbyggjarar med politisk tilknyting (6 medlemmar) og innbyggjarar med tilknyting til frivilligheita (5 medlemmar). På denne måten har vi ein modell som skal kunne fungere i mellomrommet mellom det representative demokratiet og frivilligheita/innbyggjarane. I tillegg kan ungdommar under 18 år veljast inn i utvala.

Kommunedelsutvala skal bidra til å styrke demokratiet, bevare lokal identitet og såleis bidra til kommunen si måloppnåing.

Brukarmedverknad

I denne samanhengen er ein brukar ein innbyggar som nyttar seg av relevante helsetenester i ei eller anna form. I tillegg til at personen har rett til medverknad i kraft av å vere innbyggar, har personen også rett til medverknad som brukar av helsetenester.

Brukarmedverknad er ein lovfesta rett. Brukarar har rett til å medverke og tenestene har plikt til å involvere brukarar i undersøkingar, behandling og val av tenestetilbod.

Retten til medverknad er lovregulert i Pasient og brukerrettighetloven § 3 -1 og gjeld både pasientar og brukarar. Tenestetilbodet skal så langt det er mogleg verte forma i samarbeid med pasient eller brukar. Brukarar skal også få nødvendig informasjon om tenestetilbodet for å kunne medverke. Pårørande kan også ha rett til medverknad for personar som av ulike grunnar manglar samtykkekompetanse.

Ulike former for dialogmøte med brukarorganisasjonar, skal bidra til å sikre ein brei brukarmedverknad gjennom informasjon og dialog rundt ulike tema som vedkjem pasient og brukarar, og skal bidra til å utvikle tenester av god kvalitet.

Brukarutval kan vere eit av medverknadsorgana i ein kommune.

Medverknad utover den lovbestemte

Ålesund kommune legg i intensjonsavtala og i kommuneplanen sin samfunnsdel opp til medverknad langt utover den lovpålagde, og gjer det klart at målet er aktive innbyggjarar som ønskjer å delta i og får moglegheit til å delta i vidareutviklinga av Ålesund kommune.

Intensjonsavtalen

I intensjonsavtalen for nye Ålesund kommune vert det lagt vekt på lokaldemokrati og innbyggarmed-verknad. Ein ønskjer eit "godt og velfungerande lokaldemokrati, med lokalt engasjement og medverknad" og "levande lokaldemokrati basert på ei vid forståing av demokratiomgrepet".

Berekraftsmål

FN sine 17 berekraftsmål skal leggast til grunn for heile kommunen si verksemd.

Kommunen har implementert FN sine berekraftsmål som eit viktig rammeverk i kommunen sine styringsdokument, og har «sortert» måla i satsingsområde for kommunen som svarer til FN sine eigne dimensjonar.

Livskvalitet
for innbyggjarane

Berekraftig
miljø

Vekstkraftig
samfunn

Samfunnsdelen i kommuneplanen

Samfunnsdelen til kommuneplanen skal ivareta dei oppgåver og det ansvaret kommunen har som kommunal utviklingsaktør og vert vedteken av kommunestyret.

Dei politiske måla og strategiane som vert vedtekne gjennom samfunnsdelen skal vere grunnlag for sektorane si planlegging, og vere førande for drifta i kommunen sine verksemder.

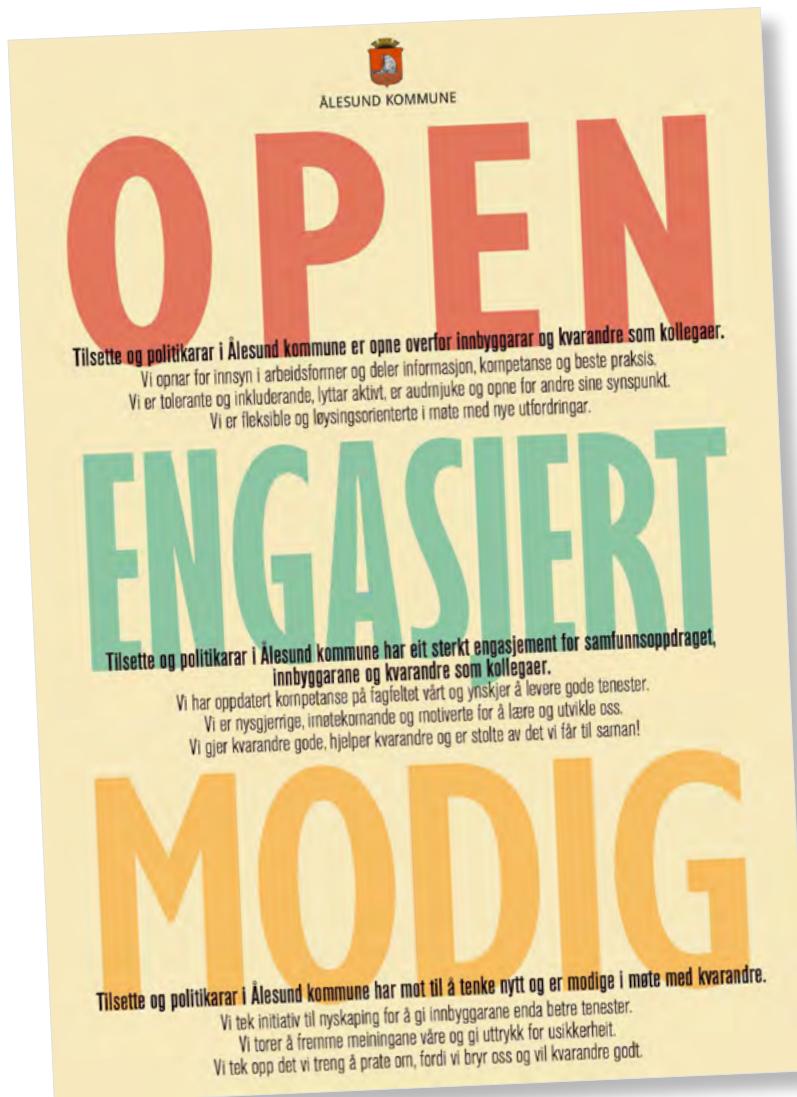
Gode plan- og styringsprosesser er ein føresetnad for at kommunane kan utøve rolla si som tenesteytar, samfunnsutviklar og som forvaltar av demokratiske prosesser på ein forsvarleg måte. Plan- og bygningslova set minimumskrav til medverknad (Jf. PBL § 11 – 12 til 15). Involvering og forankring skal skje i organisasjon og samfunn gjennom mobilisering og deltaking i dei ulike fasane, og etter kvart som planarbeidet skrid fram.

Open, engasjert og modig

Verdiane er sentrale i arbeidet med å bygge Ålesund kommune. Verdiane våre skal utgjere ein forskjell, og dei skal gi oss retning, meinings og lyst!

Dersom alle tilsette og folkevalde i dei mange kommunale organa legg verdiane i botnen for arbeidet, vil verdiane hjelpe oss i arbeidet med å ha fokus på innbyggarmedverknad.

Nyttige lenker

[KS-Innbyggermedvirkning.pdf \(distriktsenteret.no\)](#)

[Innbyggermedvirkning - KS](#)

https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kmd/plan/medvirkningsveileder/medvirkning_veileder_juridisk.pdf

[Medvirkning-med-virkning.pdf \(distriktsenteret.no\)](#)

Verktøykasse

Denne verktykkassa kan bidra til refleksjon før du set i gang, samt til nyttige tips og metodar for å gjennomføre ei rett tilpassa innbyggarinvolvering. For involvering på individnivå, som handlar om korleis den enkelte får medverke i eiga sak, finns det forskjellige prosedyrar for dei forskjellige tenestene.

Sjekkliste medverknadsprosess

Det finst fleire måtar å drive innbyggarmedverknad på. Det alle har til felles er at dei skal styrke tilliten til lokaldemokratiet og sikre at innbyggjarane blir høyrde.

Om verktøykassa

